

บทคัดย่อ

242625

ชื่อเรื่อง : การพัฒนางานหัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคอีสาน
 ผู้วิจัย : ศักดิ์ชาย สิกขา และคณะ
 ศัพท์สำคัญ : การพัฒนา / งานหัตถกรรม / ไม้ไผ่ / ภาคอีสาน

การวิจัยเพื่อพัฒนางานหัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคอีสาน ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้ 4 ประการ คือ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนางานหัตถกรรมไม้ไผ่ 2) ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคอีสาน 3) ออกแบบและพัฒนาเตาอบไม้ไผ่ที่เหมาะสมกับงานหัตถกรรม และ 4) กำหนดแนวทางในการออกแบบและพัฒนา งานหัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคอีสาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรเป็นผู้บริโภคและผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ในภาคอีสาน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่เป็นผู้บริโภคจากเขตพื้นที่อำเภอเมือง ในภาคอีสาน จำนวน 7 จังหวัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนางานหัตถกรรมไม้ไผ่เป็นบุคคลในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ผลิตงานหัตถกรรมไม้ไผ่ในเขตพื้นที่ภาคอีสาน จำนวน 12 จังหวัด สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองการใช้เตาอบรมควันเป็นกลุ่มผู้ผลิต จำนวน 2 กลุ่มอาชีพ ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ส่วนวิธีการวิจัยได้จำแนกการวิจัยออกเป็น 3 โครงการวิจัยย่อย แต่ละโครงการวิจัยมีการดำเนินการพร้อมกันทั้ง 3 โครงการ หลังการดำเนินการนำผลการวิจัยมาทดลองใช้กับกลุ่มอาชีพอีก 1 กลุ่มอาชีพ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนางานหัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคอีสานตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริโภคมีพฤติกรรมการซื้อของผู้ซื้อสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่มากกว่า 1 ครั้งต่อปี สมาชิกในครอบครัวที่เป็นผู้ใช้สินค้าส่วนใหญ่คือ คุณแม่ นอกจากนั้น ผู้ที่แนะนำให้ผู้ซื้อซื้อสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่มักจะเป็นคนในครอบครัว ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่ พบว่า ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด หรือ 4 P's คือ Product Price Place และ Promotion ตามลำดับ สำหรับปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลมากที่สุดคือ ความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย รองลงมาคือ เป็นค่านิยมของสังคมไทย และผลิตภัณฑ์ช่วยสร้างการยอมรับในกลุ่ม เมื่อพิจารณาโดยรวมของปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยด้านการตลาดและปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่นั้นพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่มากที่สุดคือ ความมีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ($\bar{X} = 3.52$) รองลงมาคือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.34$) และความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์และค่านิยมในการใช้

สินค้าไทย ($\bar{X} = 3.32$) สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนางานหัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคอีสาน ผู้วิจัยได้พิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 3 ส่วน ซึ่งพบว่า ส่วนของภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ผลิตส่วนใหญ่นิยมพัฒนางานจากภูมิปัญญาดั้งเดิม เช่น การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอบรมคว้น (ร้อยละ 60.61) 2) ส่วนปัจจัยในด้านต่างๆ ที่เกิดจากการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP ในปี พ.ศ. 2544-2551 พบว่า สภาวะเศรษฐกิจมีผลกระทบต่องานหัตถกรรมไม้ไผ่อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 57.58) นโยบายภาครัฐมีผลกระทบต่องานหัตถกรรมไม้ไผ่อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 57.58) การให้ความช่วยเหลือของส่วนราชการส่วนใหญ่ให้ความช่วยเหลือด้านการอบรมให้ความรู้ (ร้อยละ 51.52) สิ่งที่ส่วนราชการให้ความช่วยเหลือนั้นตรงกับความต้องการ (ร้อยละ 48.48) และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้มาก (ร้อยละ 45.45) ผู้ผลิตส่วนใหญ่ต้องการให้ส่วนราชการช่วยเหลือในด้านการสนับสนุนงบประมาณ (ร้อยละ 66.67) สภาพแวดล้อมในการทำงานมีผลต่อการพัฒนางานไม้ไผ่ (ร้อยละ 66.67) หากมีการพัฒนาวัสดุทดแทนผู้ผลิตส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสม (ร้อยละ 87.88) ผู้ผลิตส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ซื้อมีค่านิยมในการใช้ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่เนื่องจากเป็นวัสดุธรรมชาติ (ร้อยละ 100.00) และในส่วนของการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนางานหัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคอีสาน พบว่า ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่มีทั้งจุดเด่น จุดด้อย จุดเด่นเห็นว่า เป็นวัสดุธรรมชาติ (ร้อยละ 60.61) จุดด้อยที่เห็นว่า มีปัญหามอด รา (ร้อยละ 81.82) และข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนางานหัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคอีสาน ผู้ผลิตส่วนใหญ่เห็นว่า ควรศึกษาหาวิธีการแก้ไขปัญหามอด รา (ร้อยละ 51.52)

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อกำหนดเบื้องต้น ในการทดลองออกแบบและสร้างเตาอบคว้นต้นแบบ จำนวน 4 เตาอบ โดยเตาอบหมายเลข 4 เป็นเตาอบคว้นที่ได้รับการทดสอบแล้วว่า มีความเหมาะสมกับการนำมาใช้ในกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ไผ่ ทั้งงานจักสานและงานเฟอร์นิเจอร์ ในการทดสอบการป้องกันมอดและแมลงกัดแทะ พบว่า ในช่วงระยะเวลา 6 เดือน ไม่พบการกัดแทะของมอดและแมลง สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดและได้มีการใช้งานในสถานประกอบการจำนวน 2 แห่ง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดลองนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 แห่ง คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอนุรักษ์ไม้ไผ่ของนายสมยศ คำเวบุญ บ้านดงยาง ตำบลปากเรือ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ผลิตงานหัตถกรรมไม้ไผ่และของตกแต่งบ้าน และได้มีการติดตามผลการผลิตและจำหน่าย เพื่อนำผลการศึกษามากำหนดเป็นแนวทางพัฒนางานหัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคอีสาน

ABSTRACT

242825

TITLE : DEVELOPMENT OF BAMBOO HANDICRAFT IN ISAAN
 RESEARCHER : SAKCHAI SIKKA AND OTHERS
 KEYWORDS : DEVELOPMENT / HANDICRAFT / BAMBOO / ISAAN

For this research on bamboo handicraft in the Isaan region, the researcher set 4 research objectives as follows: 1) Study factors influencing the development of bamboo handicraft. 2) Study the behavior of the consumers and factors relating to the decisions of purchasing bamboo handicraft products in Isaan. 3) Design and develop bamboo ovens that are appropriate for handicraft. 4) Determine the direction for the design and development of bamboo handicraft in Isaan. The style of this research is research and development. The population chosen was the consumers and manufacturers of bamboo handicraft in Isaan. The sample in this study of the consumers' behavior and factors affecting the decisions of purchasing bamboo handicraft was consumers from the areas of Muang districts of 7 provinces in the Isaan region. The sample in the examination of factors influencing the development of bamboo handicraft was the people in relevant agencies and manufacturers of bamboo handicraft in 12 provinces of the Isaan region. The sample in the experiment in using the smoke ovens was the manufacturers of 2 career groups obtained through purposive sampling. Regarding methodology, the research was divided into 3 research subprojects. All the projects were carried out simultaneously. After the operation, the research results were experimented with another career group in order to determine guidelines in the design and development of bamboo handicraft in Isaan according to the research objective.

For the research results, on the purchasing behavior of the consumers of bamboo handicraft products, each purchased more than once a year. The household members who made up the majority of the consumers were the mothers. Moreover, the ones who recommended the purchasers to purchase bamboo handicraft were usually members of the households. As for marketing factors affecting the decisions of purchasing bamboo handicraft, it was found that importance was given to the factor of marketing mix, or 4 P's: product, price, place, and promotion, respectively. As

regards the environmental factor with greatest influence on purchasing decisions, it was discovered that the factor with greatest impact was the uniqueness of Thai culture in the products; the factors with minor impact were the value of Thai society and the fact that the products helped induce acceptance among the group. The overall consideration of the factors – the marketing factors and the environmental factors affecting the decisions of purchasing bamboo handicraft products – yielded that the factor with greatest influence on the decisions of purchasing bamboo handicraft products was the uniqueness of being Thai ($\bar{X} = 3.52$). The ones with minor influence were product quality ($\bar{X} = 3.34$) and reasonability of product prices and the value of using Thai products ($\bar{X} = 3.32$). For the examination of factors influencing the development of bamboo handicraft in Isaan, based on 3 relevant factors, the analysis yielded that, in respect of local wisdom, most manufacturers developed their work from traditional wisdom, such as the local wisdom of smoke baking (60.61%). 2) As for factors of different aspects resulting from the promotion of OTOP products in 2001-2008, the economic condition had impact on bamboo handicraft at the highest level (57.58%). The governmental policies did so at the highest level (57.58%). The support from the governmental sector was mostly in the form of education (51.52%); the support corresponded to the needs (48.48%), and the knowledge acquired wherefrom could be applied to a high degree (45.45%). The majority of the manufacturers wanted the governmental sector to provide financial support (66.67%). The work environment affected the development of bamboo work (66.67%). Substitute material development was regarded by the majority of the manufacturers as inappropriate (87.88%). Most manufacturers thought that consumers valued the use of bamboo handicraft for its natural material (100.00%). As for the analysis of the style of development of bamboo handicraft in Isaan, bamboo products had both strength and weakness. Most manufacturers regarded that the strength of bamboo work was its natural material (60.61%) and the weakness was the weevil and mold problem (81.82%). For recommendation of a guideline for the development of bamboo handicraft in Isaan, the majority of the manufacturers viewed that study should be done to find methods to solve the problem of weevil and mold (51.52%).

All the data acquired from the study were used in the determination of prerequisites in the experiment of designing and creating 4 model smoke ovens. The fourth is the one that has been tested and proved to be suitable for using in the manufacturing process of bamboo handicraft, both wickerwork and furniture. In the experiment in the efficiency in preventing damage by weevils and other insects, it was found that during 6 months, no traces of biting were found, which corresponds to the determined criterion, and the oven has been used in 2 enterprises. The research results were experimented with the product development of one career group, Mr. Somyod Kamwaeboon's enterprise group of the Paingam conservative community in Baan Dong Yang, Bak Ruea sub-district, Maha Chana Chai district, Yasothorn. The group comprised manufacturers of bamboo handicraft and home decorating items. Follow-up was also done on manufacture and distribution in order to use the study results in setting guidelines for the development of bamboo handicraft in Isaan.